

1 Continuing our discussion from the previous דף about the requirement to protest when others sin, the גמרא adds two points:

A. First the gemora teaches, that even a student towards his own rebbe is also required to protest, as when איתאי ההיא איתתא קא צווחה קמיה דשמואל - the story of the woman who cried to הוה משגח בה - ולא הוה משגח בה - and he paid no attention to her.

His student Rav Yehuda turned to his rebbe Shmuel and reminded him of the possik: אוטם אזנו מוזעקת דל גם הוא יקרא ולא יענה - that one is not allowed to turn a deaf ear to the cries of the downtrodden.

Nevertheless, Shmuel held that the person in the highest position of authority, is the one who is ultimately responsible, which in this case was מר עוקבא.

1 *Even a student towards his own rebbe is also required to protest...*

אתאי ההיא איתתא
קא צווחה
קמיה דשמואל

ולא הוה משגח בה!

Rav Yehuda turned to his rebbe Shmuel and reminded him...

אוטם אזנו מוזעקת דל גם הוא יקרא ולא יענה

...one is not allowed to turn a deaf ear to the cries of the downtrodden!

Shmuel held...
...the person in POSITION OF AUTHORITY is the one who is ultimately responsible

רבי זירא
אף על גב דלא מקבלי לוכחינהו מר

2 The gemora ten teaches that even in a case where it is almost certain that the rebuke will not be accepted nevertheless says מר עוקבא. אמר רבי אחא ברבי יחזקאל. מעולם לא יצתה מדה טובה מפי הקדוש ברוך הוא וחזר בו לרעה - חוץ זה - Only once in history did Hashem change a good decree to bad - during the days of יחזקאל where originally Hashem was only going to punish the רשעים for their sins and not the צדיקים - however once the מדת הדין pointed out that the צדיקים had an obligation to protest the actions of the רשעים - even though they felt that they would not listen - Hashem changed his mind - so to speak - and agreed with the מדת הדין.

2 *This we learn from a story in יחזקאל*

אמר רבי אחא ברבי יחזקאל...
מעולם לא יצתה מדה טובה מפי הקדוש ברוך הוא וחזר בו לרעה - חוץ זה - מול אצטרי

Originally Hashem was only going to punish the רשעים for their sins

מדת הדין

...the צדיקים had an obligation to protest the actions of the רשעים

3 The Gemara then elaborates on the episode described in ספר יחזקאל: the possik says that גבריאל the angel Hashem tell to write the letter ת on the foreheads of the people - the gemora elaborates... Hashem began the punishment כולה את התורה בניה אדם שקיימו - with people who kept the entire torah from Aleph to Tof, and לפני לויים - with the לויים who sing שירה.

There are five explanations why the letter "ת" was chosen to be written on people's foreheads:

1. אמר רב תני תחיה תני תמות - it stands for both "Live" and "Die"
2. שמואל אמר תמה זכות אבות - it stands for the end of זכות אבות, the merit of our forefathers.
3. רבי יוחנן אמר תחון זכות אבות - it stands for the fact that זכות אבות still gives us חן (grace)
4. ריש לקיש אמר תני סוף חותמו של הקדוש ברוך הוא - it is the last letter of Hashem's signature which is "אמת"
5. רבי שמואל בר נחמני אמר אלו בני אדם שקיימו את התורה כולה מאלף ועד תני - it refers to people who observed the entire torah all the way until the letter תני.

3 **ויאמר ה' אליו**
עבור בתוך העיר בתוך ירושלים
והתולת תיועל
מצחות האנשים

גבריאל → write the letter **ת**
on the foreheads of the people

Hashem began the punishment
בבני אדם
שקיימו את התורה כולה
מאלף ועד תני
...ממקום לאומרים לויב אפני

ריש לקיש אמר	רבי יוחנן אמר	שמואל אמר	אמר רב
תני סוף חותמו של הקדוש	תחון זכות אבות	תמה זכות אבות	תני תחיה תני תמות

רבי שמואל בר נחמני אמר
אלו בני אדם
שקיימו את התורה כולה מאלף ועד תני

4 The gemora then discusses תמה זכות אבות - and presents four opinions as to when זכות אבות ran out for us:

1. אמר רב מימות הושע בן בארישמואל אמר תמה זכות אבות
2. שמואל אמר מימי חזאל
3. רבי יהושע בן לוי אמר מימי אליהו
4. רבי יוחנן אמר מימי חזקיהו

Next the gemorah says: אמר רב אמי אין מיתה בלא חטא teaches that nobody dies or suffers without having sinned.

מיתבי - אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה

The Gemara challenges this assertion and concludes that although there is a מחלוקת תנאים whether משה ואהרן died without sin, everybody agrees that

בנימין בן יעקב, עמרם אבי משה, ישי אבי דוד, וכלאב בן דוד died without sin, thereby disproving אמר רב's assertion.

4 **תמה זכות אבות**

רבי יוחנן אמר	רבי יהושע בן לוי אמר	שמואל אמר	אמר רב
חזקיהו מימי	אליהו מימי	חזאל מימי	מימות הושע בן בארי

